

Az 1871. évi hírlapbélyegek bélyegképének elemzése

Nyomatjellegek könyomású és könyvnyomású példányokon

Könyomású hírlapbélyeg

A nyomatok két, időben is elkülöníthető nyomási jellegű csoportba sorolhatók. Ezek a megjelenésbeli eltérések nem külön nyomólemezs- vagy rajztípusokra vezethetők vissza, hanem ugyanazon bélyeg eltérő gyártási és nyomtatási körülmények között készült változatait tükrözik. A nyomókövek kikészítésének módja és a nyomtatás technikai feltételei azonban olyan mértékű megjelenésbeli különbségeket eredményeztek, hogy filatéliai szempontból e két nyomatjelleg elkülönített meghatározása és értékelése egyaránt indokolt.

Korai (durva) nyomatok – az első gyártási időszakban kikészített nyomókövekről – jellemzően erősen festékezettek, összecsukódott vonalú nyomatok készültek. Ezeken a bélyegkép részletei különböző mértékben torzulnak.

Egyes példányokon a finom rajzrészletek csak részben, másokon nagyrészt felismerhetetlenné válnak: a vastag festékréteg részben vagy teljesen elnyeli a rajzi elemeket, ezért a bélyegkép tömör, kifejezetten durva hatású (1. ábra).

E nyomatok ritkaságuk miatt jelentős felárral értékelhetők; az ezen a csoporton belül is különösen erősen összecsukódott, szélsőséges megjelenésű példányok kiemelkedő ritkaságnak számítanak (2. ábra).

Ritkán szemcsés megjelenésű (nem száraz) nyomatok is előfordulnak; ezek inkább pöttyözött jellegűek, és festékfelviteli hibákra utalnak (3. ábra).

1. ábra

2. ábra

3. ábra

A későbbi, „normál” nyomatok a korai, összecsukódott példányoktól jelentősen eltérő, átlagos kivitelűek. Ezeknél a bélyegrajz elemei jól elkülönülnek, a festékezés kiegyensúlyozottabb, a feliratok pedig tisztán felismerhetők. A bélyegkép összhataása így jóval tisztább, noha a könyomatra jellemző enyhe rajzi lágyság és a festékezés kisebb egyenetlenségei természetes módon továbbra is jelen vannak, és a gyakorlatlan szemeket megtéveszthetik (4. ábra).

4. ábra

Könyvnyomású hírlapbélyeg

Az 1871-ben könyvnyomással (magasnyomással) készült hírlapbélyegek bélyegképe a nyomtatás technikai körülményeiből fakadóan eltérő megjelenésű változatokban fordul elő. A megjelenés alapján három, a gyártás során egymást követő nyomatjelleg különíthető el.

Nehéz nyomat – a könyvnyomású Hírlapbélyegek gyártásának korai szakaszára jellemző nyomatkép. Kialakulását elsősorban a túlfestékezés, valamint a fokozott présnyomás együttes hatása okozza.

Ennek következtében a finom rajzrészletek részben vagy teljesen összezsugorodnak, a fehér közök beszűkülnek vagy eltűnnek, a vonalak megvastagodnak, és a bélyegkép összességében tömör, sötét hatásúvá válik (5. ábra).

A rajzi elemek torzulása nem egységes mértékű: egyes részletek csak részben rajzolódnak ki, más elemek erőteljesen elmosódnak vagy összefolynak (6. ábra).

A könyvnyomatos darabokhoz hasonlóan ezek a nyomatok ritkaságuk miatt jelentős felárral értékelhetők és az ezen a csoporton belül is különösen erősen összezsugorodott, szélsőséges megjelenésű példányok kiemelkedő ritkaságnak számítanak.

5. ábra

6. ábra

Normál nyomat a könyvnyomású bélyegek gyártásának középső, időben leghosszabb szakaszában a leggyakrabban előforduló nyomatkép. Kialakulása kiegyenlített festékezés és megfelelő présnyomás mellett történik. A bélyegkép valamennyi eleme jól felismerhető; a vonalak elkülönülnek, a rajzrészletek tiszták és jól követhetők, ugyanakkor nem mutatnak kivételes finomságot vagy különleges rajzi élességet (7. ábra).

7. ábra

Finom nyomat a könyvnyomású bélyegek gyártásának késői szakaszára jellemző nyomatkép. Mérsékelt festékezés és pontosan beállított présnyomás mellett készült példányokra jellemző az éles vonalrajz (8. ábra).

A rajzrészletek jól elkülönülnek, a keretrajz és az ovális mezők tisztán, határozottan rajzolódnak ki, összességében világosabb, levegősebb képet adva.

8. ábra